

BÁCSKAI KÖZÉRDEK

A Bács-Bodrog vármegyei községi jegyzők egyesületének hivatalos lapja

Hirdetések árszabás szerint
TELEFON 14 SZ.

Főmunkatársak
KISS GYULA SZENDY ISTVÁN

Felelős szerkesztő
BERKOVITS MÁRK

Megjelen vasárnap
Egész évre 8 K, félévre 4 K,
negyed évre 2 K

A kulai községi polgári iskola ügye.

Mint mult számunkban jeleztük Berkovits Rezső kulai selyemszalaggyáros kérvénnyel fordult Kula község képviselőtestületéhez, melyben a tervbe vett ipariskola helyett a községi polgári iskola létesítésére kér bizottságot kiküldetni.

A kérvény a f. hó 13-án tartandó közgyűlés elé kerül.

Ha a t. képviselőtestületi tagok figyelembe veszik mindazon érveket, melyeket a kérvény felsorol és főleg azt, hogy a polgári iskolát a község minden anyagi megterhelése nélkül meg lehet csinálni, mert Kula község 1910 évi költségvetésének VII. fejezete szerint a Czucz-féle ház értékét is hozzávéve, több mint 60,000 K vagyion felett rendelkezik: akkor bizonyára mindenki a polgári iskola mellett fogja leadni szavazatát.

Az e tárgyban benyújtott kérvényt itt közöljük:

Tekintetes Képviselőtestület!

Néhai Czucz József, kulai polgár, már ezelőtt 35 évvel felismerte azt, ami felett még Kulán ma is vitatkozni kell, t. i. a polgári iskola szükségességét.

E derék polgárember az eszmét nagy anyagi segítséggel akarta megvalósítani és 1875 év március 11-én kelt végrendeletével a községnek hagyományozta a jelenleg a nagytőzsde által bérelt házat és a hegyi pincéket, azzal a világos kikötéssel, hogy az **egy községi polgári iskola** céljaira fordítandó; szösz szerint: „vermache ich zu einer gemeinschaftlichen bürgerlichen Gemeindeschule.“ — Már itt megjegyzem, hogy néhai Czucz elég intelligens ember volt és tudta mi a különbség polgári és ipariskola közt — mert ha ipariskolát akart volna, akkor „Gewerbe-Schule“ írt volna a végrendeletében.

Tehát akkor, amidőn a képviselőtestület a polgári iskola helyett ipariskola javára fordítandónak mondta ki a Czucz-alapot, akkor egyenesen és világosan szembehelyezkedett a hagyományozó Czucz József világos és meg nem másítható akaratával.

De egyébként is — és itt talán szerénytelenség nélkül hivatkozhatom arra, hogy úgy a polgári iskola, mint az ipariskolák intézményét ismerem legalább is annyira, mint bárki Kulán, mert Budapesten végeztem a polgári iskolát és a felső ipariskolát: tehát kell, hogy szavamnak e kérdésekben a tekintetes Képviselőtestület legalább

is annyi hitelt adjon, mint azoknak a t. polgártársainknak, akik nem végezték ezen iskolákat és így ezeket közelebbről alig ismerhetik.

Röviden előadom tehát, hogy Kulán miért nem lehet komolyan ipariskoláról beszélni:

Van Budapesten a technologiai muzeummal kapcsolatban egy állami felső ipariskola, melynek jelenleg 4 szakosztálya van: a gépészeti, vegyészeti, faipari, vas és fémipari szakosztálya. — Az építészeti szakosztály már évek óta kivált belőle és most külön intézetet képez. — Ez a hatalmas intézet az államnak millióiba került és fentartási költsége évente százazrekre rúg.

Van még gépészeti felső ipariskola Kassán és legújabbban Szegeden létesített az állam felső ipariskolát, melyhez Szeged közel 1 millió koronával járult.

Nyilvánvaló ezekből, hogy ilyen ipariskoláról Kulán még álmodozni sem lehet.

Maradnának még az ugynevezett ipari szakiskolák:

Ilyenek vannak fa- és fémiparra, kő- és agyagiparra és szövőiparra.

Azonban ezen intézetekért is a nagy városok vetélkednek; azok részére százazrekbe kerülő palotákat emelnek és az évi kiadás illetve a befolyó tandíjak leszámítása után fenmaradó évi fenntartási költség 50—75,000 korona!

Hogy egy példát említsek, Homonnán van egy kisebb méretű fa-faragóiskola, melynek évi fenntartási költsége 25,784 korona!

Ezek után tehát ilyen ipari szakiskoláról sem lehet nálunk komolyan beszélni.

De egyébként meg sem felelne sem néhai Czucz József világos akaratának, sem pedig Kula község polgársága egyetemes érdekének egy ipari szakiskola. Mert nem adhatja mindenki a fiát lakatos vagy asztalos-mesterségre, ellenben általános műveltségre és oly iskolára van minden fiúnak szüksége, mely lehetővé teszi, hogy szabadon bármilyen pályára léphessen annak elvégzése után!

És ilyen intézet éppen a polgári iskola!

Már az 1868. évi 38-ik t-c. 67. §-a szösz szerint ezeket írja elő: „Nagyobb községek, melyeknek anyagi ereje engedi, kötelesek felső népiskola helyett polgári iskolákat állítani és tartani fenn, a község lakosai számára, felekezeti különbség nélkül.“

Ezen az alapon Kula község, a felső

tanügyi hatóság által, még az esetben is utasítható lenne polgári iskola létesítésére, ha a Czucz-alapja meg se lenne, vagy az más célra fordíthatnák!

A polgári iskola az egyedüli iskola, mely a község egész lakosságának legjobban megfelel, mert a gyakorlati életnek neveli a fiúkat. Ha a gazda, iparos, kereskedő azt akarja, hogy fia általános műveltséget nyerjen és nem akarja zsenigén és idő előtt munkába fogni: akkor elvégezteti vele a polgári iskolát vagy annak legalább 2 osztályát és testben, lélekben, ismeretekben megizmosodott fiát állítja a gazdaságba, a műhelybe, vagy az üzletbe. Az ilyen fiú még nagyon hajlékony s nevelhető és apja akaratához alkalmazkodik. Aki azonban a felső ipariskolába, a felső kereskedelmi iskolába, vagy bármely szakiskolába óhajtja fiát adni, annak éppen a polgári iskola a legjobb előkészítője!

De aki a tudományos pályára óhajt lépni, az folytathatja tanulását a főgimnáziumban és a főreáliskolában is, mert csak egy kis különbözeti, főleg latin illetve francia, vizsgát kívánnak a polgári iskolát végzett fiúktól.

Abban a feltevésben, hogy fentti érveléseimmel sikerült meggyőzni a tek. képviselőtestületet arról, hogy úgy Czucz József végakarata, mint Kula község egyetemes érdeke a polgári iskolát kívánja — és ezenkívül támaszkodva a legutóbbi időben az egész polgárság körében erélyesen megnyilatkozó közakaratra is: bátor leszek a következőkben a község saját és közszemlére kitett 1910 évi községi költségvetési előirányzat VII. fejezetének adataival kimutatni azt, hogy a községi lakosok mindennemű megterhelése nélkül lehetséges Kulán **egy modern polgári iskolát felépíteni, berendezni és fenntartani!**

Ezen adatok a következők:

1910 évi közs. költségvetési előirányzat, VII. fejezet.

Gzucz-féle alaptól	Ipariskolai-alap
1908 évi pénzt. maradvány	1986.94
Nagyfőzsde által fizetett házbér	700.—
Kötvényekben és takarékpénztári betétben	28901.76
Fenti összeg 4% kamatjövödelme	1156.07
Volt csendőrlaktanya felvett eladási ára	3000.—
Fenti összeg 4% kamatjöv.	120.—
1908 évi tiszta jövedelem a fogyasztási adókezelésből	7261.14
Ezen összeg 4% jövedelme	290.44
Átvitel	K 43416.35

Athozat	K	43416.35
Ehhez hozzávéve a Czucz- hagyatékot képező ház valószínű eladási árát		18000.—
Összesen	K	61416.35

Tehát 1910 évre már több mint 60,000 korona áll a község rendelkezésére, melyet a létesítendő polgári iskolába befektethet, a nélkül, hogy egy fillérrel is megterhelné, a közlakósságot!

Miután a községnek, a községházával szemben a polgári iskola céljaira igen szép és alkalmas telke van, amely a községnek évente csupán 121 koronát jövedelmez, melyből még az adót is le kell számítani, — ennél fogva csak a tek. képviselőtestület egy szaván, illetve határozatán mulik, hogy a kulai községi polgári iskola már 1910 év őszén megnyitható legyen!

Miután ahhoz kétség sem fér, hogy a polgári iskola felépítéséhez és teljes felszereléséhez a fent kimutatott 61,416 korona összeg bőven elégséges, most már csupán a fentartási költségek tekintetében felmerülő esetleges aggályokat kívánom eloszlatni.

Erre nézve bátor vagyok a következőket a tek. képviselőtestület figyelmébe ajánlani:

A községi képviselőtestület 1908 évi okt. 31-én 84. közgyűlési szám alatt hozott és a vármegye törvényhatósági bizottságának 43849/2780 jkv. 1908 számú véghatározatának 4. pontja értelmében, az ipariskolai alap szaporodik a vásártartási jogért eddig fizetett és 1909 évtől felszabaduló összeggel, vagyis 5000 koronával!

Tehát itt volna évi 5000 korona a polgári iskola fentartásához, melyről azonban majdnem bizonyosan lemondhat a község a lakosok javára, ha a polgári iskolát létesíti, mert van a községnek most egy oly állandó jövedelme, melylyel eddig nem rendelkezett és amely elegendő lesz — a befolyó tandíjak mellett, a polgári iskola fentartására!

És ez a jövedelem: a fogyasztási adók kezelése után évente várható 5—7000 korona!

De nem hagyom ki számításaimból az államsegélyt sem, mert az állam a tanévek évi fizetésének a felét bizonyára fedezni fogja!

Tehát még a fogyasztási adók kezeléséből befolyó jövedelem egy része is megmarad a községnek!

Ezek után bátran állíthatom, hogy Kula község abban a helyzetben van, hogy a közlakósság minden megterhelése nélkül már 1910 év őszén megnyithatja polgári iskoláját, ha annak létesítését most elhatározza; ellenben sem polgári iskolája, sem ipariskolája nem lesz, — utóbbi egyáltalán nem, — ha most az ipariskola mellett dönt és bizottságot küld ki a kormányval való tárgyalás végett, melynek eredménytelensége nemcsak előre látható, de ha még amit kizártnak tartok — a kormány Kulának ipari szakiskolát rendezne is be, a közlakósság szempontjából az sem felelne úgy meg, mint egy jó polgári iskola! Mert mint már említettem, mindenki

nem adhatja asztalos- vagy lakatosmesterségre a fiát.

Ezek után tiszteletteljesen azzal a kérelemmel fordulok a tekintetes képviselőtestülethez: Ne hagyja figyelmen kívül néhai Czucz József tisztán kifejezett végakarátát, melylyel polgári iskolát írt elő a községnek; ne hagyja figyelmen kívül azt, hogy anyagi ereje megengedi, hogy a közlakósság minden megterhelése nélkül már 1910 évre polgári iskolát létesíthet, ellenben a tervezett ipariskolát létesíteni nem lesz képes; végül ne hagyja figyelmen kívül azt, hogy Kula község lakosainak legnagyobb része már állást foglalt a polgári iskola mellett, mert érzi és tudja, hogy ez az iskola igényeinek a legjobban megfelel.

Hogy mennyire követelte már a lakósság a polgári iskolát, erre bizonyíték a sebbel-lobbal létesített illetve létesítendő kulai róm. kath. polgári iskola, melyet a róm. kath. hitközség létesít, oly módon, hogy az összes költségeket a tandíjakból kell fedezni. Már pedig 160 koronás tandíjak mellett a polgárság részére iskolát fentartani ott, ahol a község oly alappal rendelkezik, hogy az iskolát 20 korona tandíj mellett fenntarthatja, az amúgy is terhes viszonyok közt élő szülőkkel szemben szinte kegyetlenség számba megy. De hát az ily drága iskola nem is felelhet meg céljának, mert a polgárság zöme nem áldozhat annyit gyermekeinek taníttatására és csupán néhány jobb módú szülő küldheti oda gyermekeit.

Egyébként sincs meg az anyagi ereje, sem szándéka a kulai róm. kath. hitközségnek arra, hogy egy modern polgári fiu- és leányiskolát létesítsen és fenntartson. A mostani kezdeményezés ideiglenesen megfelel a polgárság már türelmetlen követelésének, de a kérdés végleges megoldásának éppenséggel nem tekinthető.

Ezek után kérem a t. képviselőtestületet, hogy a következő tiszteletteljes kérelmemet méltóztassék határozatilag elfogadni:

1. Mondja ki a t. községi képviselőtestület, hogy a tervbe vett ipariskola céljaira megszavazott alapokat és fedezeteket a kulai polgári iskola céljaira kívánja fordítani.

2. Mondja ki a t. községi képviselőtestület, hogy a községházával szemben levő telket a polgári iskola céljaira átengedi.

3. Hatalmazzon fel egy ezen ülésből kiküldendő 8 tagú bizottságot, (melynek tagjai a bíró, jegyző, 3 képviselőtestületi tag és még 3 kulai polgár, akik a képviselőtestületnek nem tagjai) hogy a polgári iskola ügyében mindazon lépéseket megtehessek, amelyek a polgári iskolának már 1910 év őszén leendő megnyitásához szükségesek. Hatalmazza fel a bizottságot, hogy a terveket elkészíttethesse, az árlejtést kitűzethesse, a községgel szemben levő telket ez év őszén átvehesse, oda téglát, építési anyagokat hordathasson és a költségeket a megszavazott alappól kiutalványozhassa. A bizottság az építési tervet és költségvetést a t. képviselőtestületnek idejében be fogja mutatni.

A bizottság jelentés-tétel kötelezettsége mellett felhatalmazandó mindama lépések megtételére, melyek a polgári iskola felépítésére és berendezésére vonatkoznak és ezen eljárások esetleg utazások körül felmerült költségek a bizottság eljáró tagjainak az iskola-alapból megtéríttetnek.

*

Ha a tekintetes képviselőtestület most ily módon határozni fog, akkor Kula község díszére és a polgárság javára már egy év múlva állni fog a rég óhajtott polgári iskola!

Kelt Kulán, 1909 szeptember 11.

A tekintetes községi képviselőtestületnek

alázatos szolgálja

Berkovits Rezső
selyemszalag-gyáros

Tekintetes Szerkesztő úr!

A Bácskai Közérdek legutóbbi 36. számában „Róm. kath. polgári iskola Kulán“ cím alatt azt adja hírül, hogy én saját igazgatásom alatt polgári fiu- és leányiskolát létesítettem. Személyemnek ezen túlbecslését nem hagyhatom szó nélkül, mert hisz tudvalevő, hogy ezt csak egyházi főhatóságok tehetik. Tisztelettel kérem azért a hírt jelen soraim közlésével akként rektifikálni, hogy a kulai r. kath. hitközségnek azon határozatát, mely szerint egyelőre egy évre polgári fiu- és leányiskolát nyit, Dr. Városy Gyula kalocsai érsek úr ő excija jóváhagyta, az iskola megnyitását a nagyméltóságú vallás és közoktatásügyi miniszter úrnak bejelentette s annak igazgatásával csekélységemet megbizta. Ezen iskola tehát nem magán, annál kevésbé zugiskola — mint azt a fentebb idézett hírből következtetni lehetne, — hanem teljes nyilvánosságijoggal felruházott r. kath. jellegű polgári fiu- és leányiskola. Az iskola jellege azonban nem zárja ki azt, hogy más vallású tanulókat fel ne vegyünk, a minthogy már eddig is vettünk fel ágostai hitvallású evangélikus, református, görög keleti és izraelita, tehát községünkben létező mindenféle vallású tanulókat.

Szükségesnek tartom még azt is megjegyezni, hogy habár a beiratási díj 40 K, a tandíj pedig 120 K — mint a fentebb hivatolt hír is helyesen megjegyezte — szegényebb sorsú de szorgalmas és jó magaviseletű tanulók a tandíjnak egészben vagy részben való elengedésében is részesülhetnek ha eziránt az iskolaszékhez fordulnak.

Midőn végül a Bácskai Közérdekkel (35 sz) én is azt óhajtom, hogy „lépjen háttérbe minden személyes érzékenykedés, magánérdek, politikai vagy más ellentét“ s ennek alapján a szülőket felhívom, hogy arravaló gyermekeiket iskolánkba beirassák, egyúttal figyelmeztetem őket, hogy lehetőleg e hó 15-ig amely napon Isten segítségével a tanításokat megkezdeni óhajtjuk, de legkésőbb e hó végéig jelentkezzenek, mert ezentúl csak tanfelügyelői engedéllyel vehetném fel gyermekeiket.

Fogadja, szerkesztő úr, soraim közléséért előre is köszönetem nyilvánítását.

Kula 1909 szept. 10.

Teljes tisztelettel

Kersch Mihály
polg. isk. igazgató.

HIREK

— **Eljegyzés.** Damjanov Sebő, végzett teológus, eljegyezte Kulán Grigorievits János leányát Irénkét végzett tanítónót.

— **Kinevezés.** A m. kir. pénzügyminis-terium vezetésével megbízott m. kir. minis-terelnök ifj. Gerber Károly kulai lakost ide-iglenes minőségben számgyakornokká kine-vezte a zombori pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőségéhez.

— **Meghívó.** Kula község képviselőtes-tületének 1909 szeptember 13-án d. e. 9 órakor kezdődő és a község háza tanácsster-mében tartandó rendes közgyűlésre. Tárgy-sorozat: 1. Az 1910 évi községi költségveté-si előirányzat tárgyalása. 2. Almandinger Lőrinc és nejének kérelme 400 K szegény-alap kölcsön megszavazása iránt. 3. A Cuc-féle alapot képező 211 számú háznak eladása tárgyában kitűzött 30 napi határidő lejárta folytán hozandó véghatározat. 4. A község tulajdonát képező 261 számú régi csendőrlaktanya ház eladása tárgyában kitűzött 30 napi határidő lejárta folytán hozandó vég-határozat. 5. A kórház alapot képező 3 hold, 422 □-ól szántó földnek házhelyekké leendő eladása tárgyában kitűzött határidő lejárta folytán hozandó véghatározat. 6. A község tulajdonát képező különféle helyeken elszórt kis ingatlanoknak árverés útján leendő el-adása. 7. Bács-Bodrog vmegye Közigaz-gatási Bizottságának 5787/1909 kbiz. számú véghatározata Kula községhez tartozó Béla-pusztán iskola szervezése tárgyában. 8. A Szent-István utcai kikövezésre a rendelke-zésre állott alapokból, a Széchényi-féle ház vételárának kifizetésére és átalakítására for-dított 26076/70 K-nak miképpen leendő fe-dezése. 9. Bizottság kiküldése az ipariskola felállítása végett a m. kir. kormányval meg-indítandó tárgyaláshoz. 10. Braun Antal kérelme iparostanonciskolai tandíj elenge-dése iránt. 11. A sportegyleti 266 koronás hátralék bejelentése és intézkedés kérése. 12. Indítványok. Kula, 1909 szeptember 8. Tyovin Ilija bír. Kugler Béla jegyző.

— **Meghívó.** A kulai Polgári Olvasó-egylet 1909 szeptember 11-én egyleti he-lyiségeiben zongora-alapja javára táncestélyt rendez, melyre t. c. és b. családját tiszte-lettel meghívja. Beléptidíj személyenként 2 K családijegy 5 K. Kezdeté este 8 órakor. Felülfizetéseket a nemes célra köszönettel fogad és a helyi lapban nyugtáz az elnökség.

— **Tövisi Rácz Vilmos mérkőzése** Wal-kerrel és Cartmellel. A napilapokból a kö-vetkező hírt közölik: Rácz Vilmost a Ber-liner Sport-Club meghívta, hogy vasárnap Berlinben az ott startoló Walker délafrikai világbajnokkal és Cartmellel a legjobb ame-rikai sprinterrel mérkőzzék. A világ leg-kiválóbb sprinterei közül a következő négy: Walker délafrikai, Cartmell Egyesült Álla-mok, Rácz, Magyarországon és Rau, Németor-szág, nyertek meghívást. Rácz a meghívást elfogadta és Kassáról ahol szerdán Kassa 100 yardos síkfutó bajnokságában indult és 10:1 mp. alatt győzött, egyenesen Berlinbe utazott. Sportköreink nagy érdeklődéssel tekintenek a legjobb magyar sprinternek, a legjobb angol és amerikai sprinterrel való találkozása elé.

— **Elítélt káplán.** Raile Károly kerényi káplán a zombori kir. járásbíróság a bün-tető törvénykönyv 261. szakasz b) pontja értelmében felekezett elleni izgatás és Spitzer István dr. kerényi orvossal szemben elkö-vetett becsületsértés miatt, miután a vádlott káplán beismerésben volt, 500 K pénzbüntetésre, behajthatatlanság esetére 25 napi fog-házra ítélte.

— **A titeli jegyző nyugdíjaztatása.** Megírtuk, hogy Titel község jegyzője Vra-csarits Gerő nyugdíjaztatása iránt beadta kérvényét. A vármegye 2308 K-ba állapította meg évi nyugdíját.

— **Nagy lóvásárlás.** Szabadkai lapok értesülése szerint a török kormány elhatá-rozta, hogy a hadsereg részére 1/2 millió K-ért lovakat vásárol nagy részét Szabadkán.

— **Ügetőverseny.** A bácskai ügetőver-seny egyesület f. évi október 3-án Zombor-ban ügetőversenyt rendez.

— **Athletikai verseny Zomborban.** A kulai sportegylet kiváló sikerei! Mult hó 29-én rendezte a zombori sportegylet nagy-szabású atletikai versenyét, melyre az egész megyéből a legjobb erőket és a legkiválóbb athlétákat sikerült megnyernie. Már magában véve ez a körülmény is rendkívül érdekfe-szítővé és vonzóvá tette ezen versenyeket, melyeken a kulai, szabadkai, bajai, bajmoki és zombori sportegyletek mérték össze erői-ket. Ezen mindvégig élvezetes atletikai viadalon a dicsőség pálmájáért való küz-delemben a kulai sportegylet az oroszlan-rész, mely nagyszerű győzelmeit tekintve méltán az első helyet foglalta el a többi versenyzők közül. Itt megvalósulva láthaták az érdeklődők legszebb álmaink egyikét: a kulai sportegylet színeinek minden téren való impozáns diadalát. Amiről még pár nappal ezelőtt csak titkon álmodozni me-részteltünk, mindazt a maga nagyszerűségé-ben meghozta a kulai sportegyletre nézve oly jelentős augusztus 29-ike, midőn meg-jelenve a nagy nyilvánosság előtt egyrészt régi jó hírnevéhez képest eddigi sikereit újabbakkal növelve a többi versenyzők előtt is méltó tiszteletet és becsületet vívott ki magának, másrészt pedig még szebb remé-nyekre jogosító jövőjét megalapozva meg-mutatta azt az utat, melyen haladnunk kell, ha sportegyletünkben egy igazán életerős és elsőrangú szerepet játszó egyület akarunk alakítani. Az az ifjú járda, melyet vonatra szállása alkalmával szerencsekivánatainkkal halmoztunk el és amelyért a verseny kime-netele előtt szíveink hevesebben dobogtak, méltó megvalósulásra juttatta azon szép reményeket, melyeket a versenyen való si-kerrel kecsegtető részvételéhez fűztünk. Szí-neink, ahol csak képviselve voltak, minden téren diadalt arattak, úgy hogy egyedül kulaiak 7 első, 1 második és 1 harmadik díjat és a legremekebb tiszteletdíjakat vitték el, az a bizonyos közömbösség pedig, mellyel eleinte színeink találkoztak, a verseny le-folyása után zúgó tapsviharba csapott át, mellyel a tribünön megjelent nagyszámú hölgy közönség a kulai fiúk szép küzdelmeit és nagyszerű eredményeit honorálta. És ez mindennél szebben beszél! Most pedig, hogy ne legyünk hosszadalmasak, mert hiszen ifjaink, kikre igazi büszkeséggel tekinthetünk, elért sikereik által szerény lapunkat talán nagyon is igénybe vennék, röviden csak a briliáns eredményeket adjuk közre, me-lyeknek kivívásában Rácz Vilmosé, az igazi athlétáé a babér, kinek érdemei méltó elis-merésül Bácska Bajnokságának arany érme jutott a zombori sportegylet színeit viselő fehér-kék szalaggal. Eredmények: 1.60 m-es junior síkfutás: 1. Borovánszky Géza 7:1 mp. 2. Dr. Stiefelmayer Károly ügyvédjelölt. 2. 100 yardos síkfutás „Bácskának bajnok-ságáért”: 1. Rácz Vilmos joghallgató; 10³ mp.; 3. Gerelyvetés: 1. Rácz György bank-hivatalnok 45.50 m. 3. Dr. Stiefelmayer Ká-roly 39:86 m.; 4. Diskosvetés: 1. Rácz Vil-mos 34.40 m.; 5. Távolugrás: 1. Rácz Vil-mos 5.98 m.; 6. 3-szor 100 méteres staféta futás 1 Kulai sportegylet: Rácz Vilmos, Borovánszky Géza, Nágel Ede, 36.2 mp.

— **Templomavatás Ujvidéken.** Lélek-emelő ünnepek keretében, az egész lakossággal részvételével szentelték fel e hó 8-án Ujvidék izraelita vallású polgárainak új mo-numentális templomát. A zárkötetétel ün-nepségén résztvett a megye és Ujvidék vá-rosának összes előkelősége. A felavató ün-nepet banket követte.

— **Borvizsgáló fináncok.** A pénzügy-minister körrendeletileg utasította közegeit, hogy a borkereskedőknél, italmerőknél és termelőknél gyakorolt jövedéki szemlék al-kalmával figyelmüket a borhamisítás meg-gátlása céljából szükséges ellenőrzésre is terjesszék ki s ha kihágást észlelnék, arról az illetékes közigazgatási hatóságot értesítsék.

— **Útkaparóházak építése.** Bácsmege alispáni hivatala versenytárgyalást írt ki a Zenta és Ada között létesítendő kettős ut-kaparóház építésével 8469/39 K és Szond község valamint a gombosi révesárda kö-zött létesítendő egyes útkaparóházak léte-sítésére 5346.94 K-éló iránnyal. Pályázati határidő szeptember 21.

— **Az ügyvédi kamara köréből.** A szabadkai ügyvédi kamara Holló Dénes dr. ügyvédet Zenta, Manheim Emánuel ügyvé-det Bácsstopolya, Aldor Gyula dr. ügyvédet Szabadka, Oszvár Vilmos dr. ügyvédet Csan-tavér székhellyel az ügyvédek lajstromába iktatta, továbbá Kniesel Frigyes dr. kulai ügyvédet elhalálozása, Gruber Károly dr. szabadkai ügyvédet a kamara területéről történt távozása folytán az ügyvédek lajstro-mából törölte; Kniesel Frigyes dr. kulai ügyvéd irodája részére gondnokká dr. Deák Béla kulai ügyvédet rendelte ki.

— **Agylágyulásban elhalt ügyvéd.** Dr. Poór Ernő ügyvédet a budapesti tébolydából hozták Ujszivácra a családi sírboltba. Az elhunyt fivére dr. Poór Béla zombori ügyvédnek. A szerencsétlen fiatal házas embert 2 kiskoru leánygyermeké siratja. Mintegy 2-3 év előtt vették észre rajta a búskomorságot. Mindenén sirva fakadt. A szerencsétlen család iránt széles körben nyi-latkozott meg a részvét. Nagy pompával ment végbe a temetése.

— **Az ellenőrzési szemlék elmaradása.** A honvédelmi minister értesítette a törvény-hatóságokat, hogy a közös hadsereg és a honvédség nem tényleges állományu leg-énységének ellenőrzési szemléit az 1909. évben nem tartják meg. A tartalékos tisztek és a legénység állományából kivett s tiszt-jelöltnek, illetve tisztviselő-jelöltnek te-kintendő tartalékos (póttartalékos) zászlósok hadapródok és hasonló állásuk bemutatá-sait az eddigi módon az 1909 évben megtartják. A népfölkelési időszak jelent-kezés tekintetében a honvédelmi minister külön fog intézkedni.

— **Kendertermelés Bácskában.** Darányi Ignác földművelésügyi minister megbízásából Füredy Lajos kendertermelési szaktanár Bez-dánban nagyjelentőségű előadást tartott a kendertermelés érdekében abból a szem-pontból, hogy a bezdáni sziget ármentesítése után nyert kitünő humusz földterület érde-kekltsége megnyeressék a kendertermelésnek. Előadása folytán az ügyet a Bezdáni Gaz-dakör vette kezébe, mely széleskörű moz-galmat indít egy kendergyár létesítése s 400—500 hold földterületnek a kenderter-melésre leendő biztosítása érdekében.

— **Átalányösszegek községi rendőrök-nek.** Megyénk több községének képviselő-testületete elutasította a községi rendőrség-nek ama kérelmét, hogy ruhaszükségletüket ne természetben adják hanem ezért évi átalányösszeget szavazzanak meg. Cservenka község képviselőtestülete ezt a kérelmet meg-tagadta. A rendőrök a határozatot a vár-megyéhez megfellebbezték, mely azt a rend-őrök javára meg is változtatta. A község képviselőtestületének ez sehogy se tetszett s a megye határozata ellen a belügyminis-ternél éltek jogorvoslattal. A belügyminister azonban a megye álláspontjára helyezkedett s utasította a községet, hogy a községi rendőrök ruházata részére évi 1150 K-át vegyen föl a költségvetésbe.

— **Lehullott meteorkő.** Mintegy két héttel ezelőtt, amikor azok a rettenetesen zivataros, esős idők jártak valóságos Isten-ítélet járt a Szabadka melletti csikériai ta-nyák felett. Az ég szakadatlanul dörgött, a menykövek szünet nélkül hullottak. Egyszer csak valami óriási izzó, lánggal lobogó test vált ki a felhők közül és füstölve, égve a földre közeledett. Tüzes oszlop jelezte az utját amerre haladt és egyszerre belevágódott a földbe. A jámbor csikériaiak borzasztóan megrémültek és behúzódtak a házakba. Csak később mertek oda közelíteni, ahová a ti-tozatos test lehullott. Ott több negyszög-méternyi területen a föld erősen be volt nyomva, amint az égi jövevény belapította. Körülötte le volt perzselve minden, de az izzó testnek nyoma sem volt. A csikériai nép azóta nagyon meg van ijedve. A tanu-latlanabb elem váltig állítja, hogy sárkány repült le Csikériára és annak teste lángolt, izzott olyan nagyon és most mindenki fél, hogy a sárkány elrejtőzött valahol és várja mikor jön arra valaki. Persze, a sárkány még nem jelentkezett.

Csemege-szőlőt

legnemesebb fajokban különként 60 fillérért postán és házhoz szállít: 3
Rács-féle Földföldi szőlőtelep, Kula (Bácsm.)

— Ki árulhat pálinkát? Felmerült esetből kifolyólag elvi jelentőségű határozatban mondotta ki a pénzügyminiszter, hogy a saját tulajdonát képező telken termelt gyümölcsből (anyagból) idegen üstön kifőzött pálinka nagyban eladható pénzügyhatósági engedély nélkül. Ez az elvi döntés a magánfelek által vásárolt gyümölcsből nyert pálinkának nagyban való eladását nem érinti s így ehhez a pénzügyi hatóság engedélye szükséges.

— „A Háziorvos” c. népszerű közegészségügyi folyóirat szeptember havi számában előfizetőinek közölgésére a „Comainról” — és nagy reklámmal hirdett állítólagos antituberkulotikus csodaszeréről(?) — mondja el tisztán és világosan véleményét úgy, hogy a lapnak minden olvasója egyszerre tisztában van annak igazi értékével. A Háziorvos, mely céljait tűzte ki azt, hogy olvasóinak figyelmét a közegészségügy parazitáira felkeltse ezáltal fokozottabb mértékben fogja a reklámhősök üzenetéről a leplet lerántani és kimélet nélkül pellengére fogja állítani azokat kik a nagyközönség naivitását és hiszékenységét akarják üzenetük tárgyává tenni. A közkezdelt lap újabb munkatársainak mint Dr. Rottenbiller Ödön, (Szatmárvármegye és Trencsén vm. th. főorvosa) operateur volt kiemelt tanársegédnek stb. stb. Halász Dezső, minisiteri segédükárnak stb. stb. névsora újabb garancia arra nézve, hogy a lap jövő számának nívója csak emelkedni fog. A szeptemberi számában az említett „Comainról” s Dr. Szántó Manónak „A pályaválasztásról” — A szivarok fogdosása — és ezenkívül még a pályadíjak nyert műves befejező közleményei — továbbá aktuális apróbb közlemény — nemkülönben pedig a Betegápolásról szóló sorozatos cikkek folytatása teszik vonzóvá, érdekessé és mindennekfelett tanulságossá a lapot, melynek előfizetési ára olyan csekély (egy évre 2-40 K) hogy a legszerényebb anyagi viszonyok között élő család is megszerezheti azt. A magunk részéről melegen ajánljuk lapunk olvasóinak figyelmébe a hazafias emberbaráti és kulturális missiót teljesítő kitűnő havi folyóiratot. A Háziorvos szerkesztősége és Főadóhivatala Budapest VI. Andrassy-ut 27. sz. alatt van. Mutatványszámokkal készségesen szolgál a kiadóhivatal.

Anyakönyvezés köréből 1909 szeptember 5-től Születtek: Sipos Agnes, Moity Dragutin, Nemeszheimer Katalin, Nemeszheimer József, Juhász András, Szukola Victoria, Neszt Rezső, Sztojkov Gójkó, Putnik Emil. Házasságot kötöttek: Kandrács Tivadár és Oleár Erzsébet, Kulyancsity Lázár és Gagity Zsófia, Sovlyanszki Gójkó és Gajity Zsófia. Elhaltak: Szécsi István 6 éves, Heincz András 9 hónapos, Szőke József 75 éves, Paokov Iján 14 éves, özvegy Törő Györgyné szül. Nagy Éva 86 éves.

Gabona árak: Budapesten:		
Buza	—	13.59
Zab	—	7.32
Tengeri	—	7.09
Kulán:		
Buza	—	13.—
Zab	—	6.50
Tengeri	—	6.90
Csőves tengeri	—	5.—

teljesen látható írásu
IRÓGÉP

következő előnyt nyújt:

- A STOEBER irógép írás az első betűtől az utolsóig teljesen és állandóan látható.
- A STOEBER irógép az összes rendszerű irógépek előnyeit magában foglalja és azonkívül számos újítással van ellátva.
- A STOEBER irógép 45 acél-billentyűje 90 írásjelet ír.
- A STOEBER irógép betűkarjai könnyen kicserélhetők.
- A STOEBER irógép visszaváltóval van ellátva és tizedes tabulátorral (rovatólókészülékkel) is szállítható.

Magyarországi vezérképviselőt:
Lukács és Schwarcz Bpest, V. Vácikörút 60

1813 sz. 909

Pályázati hirdetmény

Bácskeresztúr községben megüresedett *gyalogrendőri* állásra pályázat hirdettetik. Az állást elnyerni óhajtók felhivatnak, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket *szeptember 18-ig* az előjáróságnál adják be.

Javadalmazás: utólagos havi részletekben fizetendő 600 K, ruházat és felszerelés.

Bácskeresztúr, 1909 augusztus 30.

2

Előjáróság

Mosó intézet Kulán.

Tisztelettel értesítem Kula és vidéke n. é. közönségét, hogy Kulán Dudás Vince-féle házban (a kishídon túl)

mosó intézetet

nyitok és elvállalok mindennemű fehér nemű tisztításra. Hasonló vállalatom volt eddig Ujvidék városában és ezen a téren szerzett tapasztalataim folytán azon helyzetben vagyok, hogy a t. közönséget jól és olcsón ki fogom szolgálni.

Szíves pártolást kérve

tisztelettel

Makai István

1-2

13231 sz. 1909

Temesvári vásár-hirdetés.

Az idei Temesvári Szt-Mihály orsz. vásár

f. évi szeptember 23—27-ig fog megtartani. Mindenféle állat felhajtása az országos vásárra szeptember 23-tól csütörtökön reggeli 5 órától kezdve meg van engedve.

Temesvárott, 1909 augusztus 19.

A városi főkapitányságtól:

Beé Ferenc főkapitány

1-2

AKI legjobban szerkesztett, teljesen független napilapot járattatni óhajt, fizesse elő

AZ UJSÁG-OT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy hóra 2 K 40 f, Negyedévre 7 K, Félévre 14 K, Egész évre 28 K

Az Ujság terjedelme rendszeren 28, 32, 36 oldal. Vasárnap és ünnepnapokon

60-100 OLDAL

Cím: „AZ UJSÁG” Budapest, Rákóczi-út 54

A legujabb „princess” és director fűsők kaphatók Kardosnál Kulán.

Ifj. Abel József férfi és női angolszabó Kula

Alapítva: 1900

T. CZ.

Van szerencsém tisztelettel értesíteni, hogy 9 év óta fennálló szabóüzletemet a mai modern igényeknek megfelelően átalakítottam és a teljesen kiárusított raktáramat, kedvező készpénz bevásárlás által, *a legfinomabb és legdivatosabb belföldi és angol szövet-árakkal rendestem be*, miáltal abban a helyzetben vagyok, hogy a legdivatosabb öltönyöket olcsó árák mellett szállíthatom. Több napi budapesti tartózkodásom alatt arra törekedtem, *hogy a modern férfi szabászatban* magamat alaposan begyakorolhassam, *miáltal jó szabás- és jó munkáért szavatolhatok.*

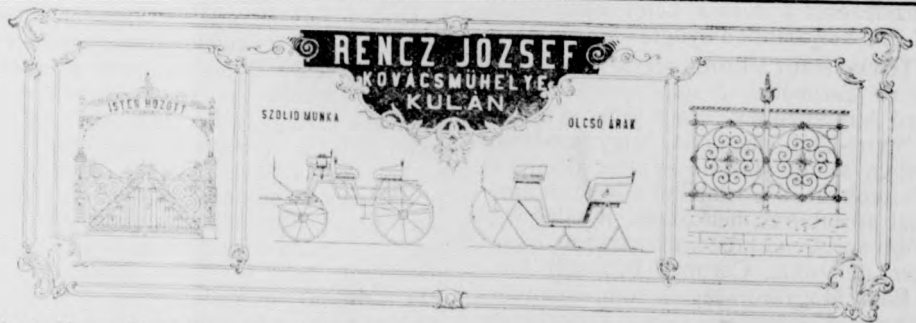
Miért is kérem, hogy b. bizalmával megtisztelni és ruha szükségletét nálam beszerezni szíveskedjék.

Vidéki levélbeli meghívásokra személyesen elmegyek.

Teljes tisztelettel

Ifj. ABEL JÓZSEF

2

Készíték díszes kivitelben sír- és kert-rácsokat, vaskapukat, továbbá modern szerkezetű hintókat, homokfutó és vadászkocsikat. Minták raktáromon megtekinthetők. Költségvetéssel és rajzzal díjtalanul szolgálók, levélbeli megkeresésekre azonnal válaszolok. 2

KEIL-LAKK

legkitünőbb mázólo-szer puha padló számára

- Keil-féle viasz-kenőcs kemény padló számára.
- Keil-féle fehér „Glasur” fénymáz 90 fill.
- Keil-féle arany-fénymáz képereteknek 40 fill.
- Keil-féle szalmakalap-festék minden színben.
- Keil-féle legfinomabb cipő krém 30 fillér.

Mindenkor kaphatók:

Récsei Miksa czégnél, Kula

Titel: Nonnenmacher Endre

3-6

Nyomatott Berkovits Márk laptulajdonos, villamos üzemű könyvnyomdájában, Kulán